

Aspekty prawne imprez masowych w Polsce w świetle literatury przedmiotu

Legal aspects of mass events in Poland in light of subject literature

Paulina Dobrowolska, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu

STRESZCZENIE

Niniejsze opracowanie ma na celu zaprezentowanie wybranych aspektów prawnych związanych ze stroną organizacyjną imprez o charakterze masowym. Autorka szczególną uwagę zwraca na bezpieczeństwo jako wartość najwyższą, a także na obowiązki organizatorów i uczestników imprez masowych oraz na ich warunki techniczno-organizacyjne.

Słowa kluczowe: imprezy masowe, bezpieczeństwo, obowiązki i zadania organizatora imprezy masowej.

The work aims to show the legal aspects of mass events in Poland. It focuses on issues, such as safety as the highest value as well as on the responsibilities of organizers and participants, including technical and organizational conditions of such events.

Keywords: mass events, security, responsibilities of the mass event organizer.

ABSTRACT

Wstęp

„Impreza masowa to impreza sportowa, artystyczna lub rozrywkowa, na której liczba miejsc na stadionie, w innym obiekcie niebędącym budynkiem lub na terenie umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej – nie mniej niż 1000, natomiast w hali sportowej lub innym budynku wynosi nie mniej niż 300” (http://www.gazeta-podatnika.pl/artykuly/impreza_masowa_a_1071.htm 2016). Niezbędnym warunkiem organizacji imprez masowych jest zapewnienie bezpieczeństwa poprzez zapewnienie uczestnikom miejsc siedzących. Przede wszystkim impreza tak musi być zorganizowana w odpowiednim miejscu. Warto zauważyć, iż zwiększa się liczba firm, które organizują imprezy o charakterze masowym. Ważne jest, by podczas takiej imprezy istniało zabezpieczenie techniczne miejsca, gdzie odbywa się impreza. W mediach dość często słyszy się o wypadkach w takich sytuacjach, gdzie przyczyną najczęstszą jest stan techniczny budynków, a także nieodpowiednio dostosowane wyjścia ewakuacyjne. Celem niniejszej pracy jest przede wszystkim ukazanie aspektów prawnych imprez masowych na podstawie literatury przedmiotu. Zostały tutaj ujęte kwestie związane z bezpieczeństwem imprez masowych, obowiązkami organizatora i uczestnika imprezy o charakterze masowym, a także ukazane warunki, jakie muszą być spełnione w celu przeprowadzenia imprezy tego typu.

Bezpieczeństwo i charakterystyka imprez masowych w odniesieniu do literatury przedmiotu

Większość osób decyduje się na organizowanie imprez o charakterze masowym, ponieważ wielką popularnością cieszy się widowia. Bezpieczeństwo ogólnie definiowane jest jako „stan niezagrożenia” (<http://www.sjp.pwn.pl> 2016). Nieco rozbudowaną definicję prezentuje L. Korzeniowski, definiując bezpieczeństwo jako „stan obiektywny, polegający na braku zagrożenia, odczuwany subiektywnie przez jednostki lub grupy” (Korzeniowski 2000).

Przywołana interpretacja wskazuje na możliwość rozpatrywania bezpieczeństwa w dwojaki sposób: stan obiektywny polega na zewnętrznym stosunku jednostki; stan indywidualny odczuwany przez człowieka odnosi się nie tylko do stanu zewnętrznego, lecz także do stanu psychicznego jednostki (Korzeniowski 2000). W kontekście psychologicznym bezpieczeństwo może być ukazane w trzech aspektach (Klamut 2012): potrzeby, wartości, poczucia. Bezpieczeństwo definiowane jest również jako wartość, w skład której wchodzi: pewność, że jest się bezpiecznym; harmonia; stabilność, obejmująca trzy obszary – społeczny, relacji z innymi, wewnętrzny (Klamut 2012). Bezpieczeństwo w kontekście psychologicznym jest pojmowane jako poczucie. Poczucie bezpieczeństwa określić można jako stan, w którym jednostka doświadcza spokoju oraz braku zagrożeń i jest zadowolona z poziomu bezpieczeństwa ze względu na realizację wartości i zaspokajania potrzeb. Poziom poczucia bezpieczeństwa zależy zarówno od stanu psychicznego i otoczenia (Klamut 2012). W kontekście nauk o bezpieczeństwie pojęcie bezpieczeństwa odnosi się bardziej do bezpieczeństwa publicznego. Gałąź tę można podzielić na kryterium przedmiotowe i podmiotowe. Kryterium podmiotowe bezpieczeństwa wyróżnia bezpieczeństwo narodowe oraz bezpieczeństwo międzynarodowe (Klamut 2012). Kryterium przedmiotowe wyróżnia bezpieczeństwo: polityczne, militarne, ekonomiczne, społeczne, kulturowe, ideologiczne, religijne, morskie, ekologiczne, zewnętrzne oraz wewnętrzne. E. Ura podaje, że bezpieczeństwo publiczne jest to „taki stan, w którym ogółowi obywateli indywidualnie nieoznaczonych, żyjących w państwie i społeczeństwie, nie grozi żadne niebezpieczeństwo, i to niezależnie od tego, jakie byłoby jego źródło” (Ura 1974). W skład systemu bezpieczeństwa publicznego i ochrony w naszym kraju wchodzi: wymiar sprawiedliwości, czyli sądy i trybunały; prokuratura, służba więzienna; służby specjalne (Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Służba Kontrwywiadu Wojskowego, Służba Wywiadu Wojskowego); Policja; Biuro Ochrony Rządu; służby ratownictwa

i ochrony ludności; elementy systemu zarządzania kryzysowego; służby graniczne (Straż Graniczna, Służba Celna); Urząd do Spraw Cudzoziemców; podsystem ochrony informacji niejawnych; Inspekcja Transportu Drogowego; Państwowa Inspekcja Sanitarно-Epidemiologiczna; Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów; Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego; służby meteo- i hydrologiczne; służby kontrolne będące w dyspozycji poszczególnych resortów i wojewodów; służby bezpieczeństwa istniejące w niektórych, kluczowych dla bezpieczeństwa narodowego placówkach o charakterze naukowo-badawczym lub produkcyjnym; Straż Ochrony Kolei; straże gminne (Miejskie); Ochotnicza Straż Pożarna; prywatne instytucje ochrony osób i mienia (Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego RP 2013).

Charakterystyka imprez masowych

Charakterystyka imprez masowych ukazana jest w Ustawie o imprezach masowych z dnia 20 marca 2009 roku. W artykule 3 ustawodawca wskazuje klasyfikacje imprez masowych: impreza masowa artystyczno-rozrywkowa; masowa impreza sportowa ze wskazaniem meczu piłki nożnej jako osobnej kategorii takiej imprezy. Natomiast zgodnie z wykładnią imprezami masowymi nie są: imprezy organizowane w teatrach, operach, operetkach, filharmoniach, kinach, muzeach, bibliotekach, domach kultury, galeriach sztuki i podobnych obiektach; imprezy organizowane w szkołach i placówkach oświatowych, jeżeli impreza organizowana jest przez zarządzającego takim obiektem; imprezy organizowane w ramach współzawodnictwa sportowego, jeżeli uczestnikami są dzieci, młodzież lub osoby niepełnosprawne; imprezy organizowane w ramach sportu powszechnego o charakterze rekreacji ruchowej na terenie ogólnodostępnym, jeżeli impreza ma charakter nieodpłatny, a dostęp do niej jest powszechny; imprezy o charakterze zamkniętym organizowane przez pracodawców dla pracowników, pod warunkiem że rodzaj imprezy odpowiada przeznaczeniu obiektu, w którym impreza ma się odbyć. Impreza kwalifikowana jest do imprez o zasięgu masowym jako masowa impreza artystyczno-rozrywkowa, jeżeli w przypadku odbywania się na stadionie lub innym podobnym obiekcie, który umożliwia przeprowadzanie imprezy masowej, liczba miejsc udostępnionych przez organizatora wynosi nie mniej niż 1 000. W przypadku odbywania się takiej imprezy w hali sportowej lub innym budynku liczba miejsc określonych przez organizatora wynosi nie mniej niż 500 (artykuł 3, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Ustawodawca definiuje masową imprezę sportową jako imprezę, której celem jest współzawodnictwo sportowe lub popularyzowanie kultury fizycznej. Jeżeli organizowana jest na stadionie lub podobnym obiekcie, warunkiem klasyfikacji takiej imprezy jako imprezy masowej jest liczba udostępnionych przez organizatora miejsc i wynosi ona nie mniej niż 1 000. Gdy odbywa się ona w hali sportowej lub innym budynku, minimalna liczba miejsc pozwalająca na taką klasyfikację to 300 (artykuł 3, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Jak zaznaczono powyżej mecz piłki nożnej został wyodrębniony jako osobna kategoria masowej imprezy sportowej. Ma on charakter imprezy masowej, jeżeli liczba miejsc udostępnionych przez organizatora wynosi nie mniej niż 1 000 (artykuł 3, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Ustawa wyszczególnia również pojęcie imprezy masowej podwyższonego ryzyka. Jest to

impreza masowa, która ze względu na informacje o przewidywanych zagrożeniach lub dotychczasowe doświadczenie zagrożona jest wystąpieniem aktów przemocy lub agresji (artykuł 3, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Zgodnie z ustawą, pojęcie „bezpieczeństwo imprez masowych” zdefiniować można jako zapewnienie przez organizatora wymogów tejże ustawy w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom imprezy, ochrony porządku publicznego, zabezpieczenia medycznego oraz zapewnienia odpowiedniego stanu obiektów budowlanych wraz ze służącymi tym obiektom instalacjami i urządzeniami technicznymi. Obowiązki te muszą zostać spełnione w czasie trwania imprezy, to znaczy od chwili udostępnienia obiektu lub terenu uczestnikom imprezy, aż do momentu opuszczenia tychże (artykuł 5, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Osobą odpowiedzialną za zabezpieczenie imprezy masowej w czasie jej trwania jest jej organizator, jednak ustawa określa różne podmioty odpowiedzialne za zabezpieczenie takiej imprezy. Są nimi: wójt, burmistrz, prezydent miasta; wojewoda; Policja; Państwowa Straż Pożarna i inne jednostki ochrony przeciwpożarowej; służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo i porządek publiczny na obszarach kolejowych; ażułba zdrowia; w razie zaistnienia konieczności inne właściwe służby i organy (artykuł 5, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Niniejszy rozdział prezentuje klasyfikację imprez masowych, a także podmioty, które są odpowiedzialne za zabezpieczenie imprezy. Na podstawie ustawy zostały wyjaśnione takie pojęcia jak masowa impreza sportowa, a także impreza o podwyższonym ryzyku.

Obowiązki organizatora i uczestnika imprezy masowej

Podmiotem odpowiedzialnym za organizację imprez o charakterze masowym jest organizator. Organizator imprezy masowej jest osobą prawną, fizyczną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej (artykuł 3, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Do obowiązków organizatora imprezy na podstawie ustawy należą: spełnienie wymogów określonych prawem (w szczególności prawo budowlane, przepisy sanitarne i dotyczące ochrony przeciwpożarowej); zapewnienie udziału służb porządkowych, informacyjnych oraz wyznaczenie kierownika do spraw bezpieczeństwa, kierującego tymi służbami; zapewnienie zaplecza higieniczno-sanitarne; wyznaczenie dróg ewakuacyjnych oraz dróg umożliwiających dojazd odpowiednim służbom; warunki do zorganizowania łączności pomiędzy podmiotami biorącymi udział w zabezpieczeniu imprezy masowej; zapewnienie wydzielonych pomieszczeń dla służb kierujących zabezpieczeniem imprezy; opracowanie i udostępnienie regulaminu obiektu lub terenu oraz regulaminu imprezy masowej; opracowanie i udostępnienie instrukcji postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie trwania imprezy. Organizator imprezy masowej może ponieść odpowiedzialność karną za naruszenie warunków organizacji imprezy masowej. Gdy impreza taka jest zorganizowana bez pozwolenia lub niezgodnie z odpowiednimi warunkami, które znajdują się w zezwoleniu, grozi mu grzywna, kara ograniczenia lub pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do ośmiu lat (Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Wśród obowiązków uczestników imprezy masowej możemy wyróżnić dwie sfery: nakazową oraz zakazową. Uczestnik imprezy masowej ma obowiązek zachowywać się w sposób niez-

grążący bezpieczeństwu innych osób, a także przestrzegać regulaminu obiektu i regulaminu imprezy masowej (artykuł 8, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Uczestnik ma zakaz wnoszenia i posiadania na imprezie masowej: broni; innych niebezpiecznych przedmiotów; materiałów wybuchowych; wyrobów pirotechnicznych; materiałów pożarowo niebezpiecznych; napojów alkoholowych; środków odurzających; substancji psychotropowych (artykuł 8, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Niedostosowanie się do zakazu wnoszenia broni, innych niebezpiecznych przedmiotów, materiałów wybuchowych, wyrobów pirotechnicznych jest przestępstwem zagrożonym karą grzywny, ograniczenia wolności bądź pozbawienia wolności od trzech miesięcy do pięciu lat (artykuł 59, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Za niewykonanie poleceń porządkowych wydanych na podstawie ustawy, regulaminu obiektu lub regulaminu imprezy masowej wydawanych przez służby porządkowe lub informacyjne, uczestnik imprezy podlega karze grzywny nie niższej niż 2 000 zł. Taka sama kara grozi uczestnikowi imprezy masowej, który przebywa w miejscu nieprzeznaczonym dla publiczności (artykuł 54, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Ustawa przewiduje także karę grzywny w takiej samej wysokości w przypadku niewykonania poleceń wydanych przez Policję lub Żandarmerię Wojskową. Posiadanie lub wnoszenie na imprezę masową napojów alkoholowych wiąże się z karą ograniczenia wolności lub karą grzywny, także nie niższej niż 2 000 zł (artykuł 55-56, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Ustawa przewiduje również odrębne sankcje dla kibiców, czyli uczestników masowych imprez sportowych, w tym meczów piłki nożnej. Po pierwsze określone jest, że uczestnik takiej imprezy, który wdziera się na teren rozgrywania zawodów lub wbrew żądaniu osoby uprawnionej nie opuszcza takiego miejsca, zagrożony jest karą grzywny, ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do lat trzech (artykuł 60, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Określone jest także, że kibic, który rzuca przedmiot mogący stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia lub bezpieczeństwa osób przebywających na terenie lub obiekcie, na którym odbywa się impreza, podlega karze grzywny, ograniczenia lub pozbawienia wolności do lat dwóch. Takiej samej karze podlega osoba, która narusza nietykalność cielesną służby porządkowej lub informacyjnej (artykuł 60, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Na podstawie ustawy można wywnioskować, iż ustawodawca zwrócił dużą uwagę na bezpieczeństwo imprez masowych, a w szczególności imprez sportowych, ponieważ na tego typu imprezach jest wiele sytuacji, które zagrażają bezpieczeństwu.

Wybrane aspekty techniczno-organizacyjne bezpieczeństwa imprez masowych

Ustawa także określa warunki techniczno-organizacyjne imprez masowych, które odnoszą się do rozgrywania meczów piłki nożnej. Warunki te w szczególności (katalog otwarty) dotyczą: rozwiązań technicznych, których celem jest umożliwienie kierowania przepływem osób uczestniczących w meczach piłki nożnej oraz ich kontrolę; wprowadzenia identyfikacji uczestników meczów piłki nożnej; infrastruktury stadionów, a w szczególności zintegrowanych stanowisk dowodzenia, sposobu rozmieszczenia kibiców, systemu kontroli wejść i wyjść, zaplecza parkingowego oraz węzłów komunikacyjnych (artykuł 17, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.). Warunki te określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Admini-

stracji z dnia 10 czerwca 2010 roku w sprawie warunków bezpieczeństwa, jakie powinny spełniać stadiony, na których mogą rozgrywać się mecze piłki nożnej (Dz.U. nr 121, poz. 820). W tym akcie prawnym określono, że stadiony, na których rozgrywane są mecze piłki nożnej muszą posiadać: urządzenia oraz elementy infrastruktury umożliwiające kierowanie przepływem oraz kontrolę osób, które uczestniczą w takim meczu; systemy identyfikacji uczestników tych imprez; wyposażenie, które obejmuje zintegrowane stanowiska dowodzenia, sposób rozmieszczenia uczestników imprezy, system kontroli wejść i wyjść, zaplecze parkingowe oraz węzły komunikacyjne (Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 czerwca 2010 roku w sprawie warunków bezpieczeństwa, jakie powinny spełniać stadiony, na których mogą rozgrywać się mecze piłki nożnej, Dz.U. nr 121, poz. 820). W rozporządzeniu przyjęto, że ciągi komunikacyjne muszą zostać wyposażone w znaki bezpieczeństwa, których zadaniem jest ułatwienie przemieszczania się do miejsca oznaczonego na bilecie wstępu przed rozpoczęciem meczu oraz opuszczenie miejsca imprezy po jej zakończeniu. W omawianym akcie prawnym przyjęto także, że organizacja ciągów komunikacyjnych ma zminimalizować możliwość wywołania przez uczestników imprezy zagrożenia dla zdrowia, życia, mienia, bezpieczeństwa i porządku publicznego. Dodatkowo rozporządzenie wskazuje, iż w ciągach komunikacyjnych rozmieszczeni mają być przedstawiciele służby informacyjnej, których głównym zadaniem jest wskazywanie uczestnikom imprezy drogi do sektorów, wyjścia, obiektów gastronomicznych i handlowych, punktów pomocy medycznej i sanitariatów. W rozporządzeniu wskazano także, że drogi ewakuacyjne muszą spełniać wymagania dotyczące dróg ewakuacyjnych w rozumieniu przepisów wydanych na podstawie artykułu 7 ustępu 2. Prawa budowlanego, to jest (na chwilę obecną) Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Dodatkowo wskazano, że organizator meczu piłki nożnej może, pod pewnymi warunkami, udostępnić miejsca stojące dla uczestników imprezy. Warunki określone w ustawie to: liczba miejsc stojących nie może stanowić więcej niż ¼ ogólnej liczby miejsc na stadionie; jedno miejsce siedzące może zostać zamienione na jedno miejsce stojące; proporcja pomiędzy ilością miejsc stojących dla kibiców gospodarzy do ilości takich miejsc dla kibiców gości wynosi 4:1. Organizator musi także zapewnić odseparowanie grup kibiców pozostających na miejscach stojących (Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 czerwca 2010 roku w sprawie warunków bezpieczeństwa, jakie powinny spełniać stadiony, na których mogą rozgrywać się mecze piłki nożnej, Dz.U. nr 121, poz. 820).

Podsumowanie

Warunek bezpieczeństwa przy organizacji imprezy masowej musi być spełniony, by dostać/otrzymać pozwolenie na przeprowadzenie tego rodzaju przedsięwzięcia. Na bezpieczeństwo mają wpływ przede wszystkim uczestnicy imprezy i sam organizator, którzy są odpowiedzialni za przestrzeganie regulacji prawnych. Najbardziej aktualnym aktem normatywnym regulującym kwestie imprez masowych w Polsce jest Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych z dnia 20 marca 2009 roku oraz rozporządzenia do przywołanej ustawy.

Źródłem finansowania badań i artykułu były środki własne autorki.

Bibliografia

1. Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego RP, (2013) Warszawa: Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, s. 52-70.
2. Gazeta Podatnika nr 98/2016, hasło: *impreza masowa*, http://www.gazetapodatnika.pl/artykuly/impreza_masowa-a_1071.htm, [24.08.2016].
3. Klamut R., (2012) *Bezpieczeństwo jako pojęcie psychologiczne*, Zeszyty Naukowe Politechniki Rzeszowskiej Ekonomia i Nauki Humanistyczne nr 286, z. 19(4), s. 41.
4. Korzeniowski L., (2000) *Zarządzanie bezpieczeństwem. Rynek, ryzyko, zagrożenia, ochrona*, Kraków: PSB, s. 437.
5. Rozporządzenia, <http://www.ochronaimprezmasowych.pl/index.php/czytelnia/akty-prawne/rozporzadzenia>, [24.08.2016], w tym:
 - Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 marca 2010 roku w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej organizatorów imprez masowych.
 - Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 sierpnia 2009 roku w sprawie sposobu wykonywania obowiązku osobistego stawiennictwa w jednostce organizacyjnej Policji lub w miejscu określonym przez właściwego komendanta Policji w czasie trwania imprezy masowej.
 - Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 czerwca 2010 roku w sprawie warunków bezpieczeństwa, jakie powinny spełniać stadiony, na których mogą rozgrywać się mecze piłki nożnej, Dz.U. nr 121, poz. 820.
 - Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 stycznia 2011 roku w sprawie sposobu utrwalania przebiegu imprezy masowej.
6. Słownik Języka Polskiego PWN, hasło: *bezpieczeństwo publiczne*, <http://www.sjp.pwn.pl>, [19.08. 2016].
7. Słownik Języka Polskiego PWN, hasło: *bezpieczeństwo*, <http://www.sjp.pwn.pl> [19.08.2016].
8. Słownik Języka Polskiego PWN, hasło: *porządek publiczny*, <http://www.sjp.pwn.pl>, [19.08. 2016].
9. Ura E., (1974) *Pojęcie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego*, „Państwo i Prawo” nr 2, s. 80.
10. Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych z dnia 20 marca 2009 roku, Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504 ze zm.

